

Паньківщина

Просторове дослідження

Навчальний курс «Урбан дизайн»

Листопад 2019

Зміст

- 3 Історія Паньківщини
- 4 Військово-топографічний план Києва 1846 року
- 5 Історія бульвару Тараса Шевченка,
вулиць Симона Петлюри та Жилянської
- 6 Військово-топографічний план Києва 1913 року
- 7 Історія вулиць Саксаганського,
Великої Васильківської та Льва Толстого
- 8 Аерофотозйомка Києва 1943 року
- 9 Вік будівель
- 10 Пам'ятки архітектури
- 11 Функції всіх поверхів
- 12 Функції перших поверхів
- 13 Активність фасадів
- 14 Вулична ділова активність
- 15 Відкритість території
- 16 Озеленення
- 17 Деревя
- 18 Елементи публічного простору
- 19 Команда

Паньківщина, 1857 рік

Київська Паньківщина здавна жила своїм життям, складаючи окрему ділянку міста. Межі району старої Паньківщини проходять приблизно між вулицями Льва Толстого та Тарасівською, вздовж схилу від Ботанічного саду імені академіка Фоміна до річки Либідь. В 1516–77 роках митрополитим маетком завідували намісник київського митрополита Василь Панькович і його син Максим. Від їхнього прізвища місцевість отримала назву Паньківщина.

У той час на тутешніх річкових схилах у густих травах випасали худобу, були тут і залишки лісів, і городи, і сади.

З 17 століття митрополити проживали в Софійському монастирі, і Паньківщина перетворилася в садибне господарство цієї обителі.

В 1840-х роках після побудови по сусідству величезної будівлі Університету святого Володимира для Паньківщини почалося абсолютно інакше життя. Колишня заміська слобода негайно перетворилася в місцевий Латинський квартал. Майже в кожному будинку здавалися кімнати або пропонувалася щоденний так званий «стіл» для викладачів та студентів. Тоді ж на Паньківщині з'явилися вулиці Тарасівська, Паньківська та Микільсько-Ботанічна.

З 1870-х головними магістралями Паньківщини швидко стали Жиланська (названа в честь давньоруського урочища Желань) і Маріїнсько-Благовіщенська (нині Саксаганського). Оскільки поблизу цього району з одного боку розташувався вокзал, а з іншого — Хрещатик, ця територія остаточно стала центром міста.

На рубежі 19–20 століть Паньківщина стає фешенебельним районом, повним магазинів і дохідних будинків.

Військово-топографічний план Києва 1846 року

Бульвар Тараса Шевченка, 1944 рік

Бульвар Тараса Шевченка

Бульвар є однією з центральних магістралей міста та пролягає між площами Бессарабською та Перемоги. Виник у 30-х роках 19 століття разом з початком будівництва університету ім. Святого Володимира (сьогодні Університет імені Шевченка). Посеред вулиці висадили алею каштанів і лип, а згодом у 1840-х роках – тополі. Ця найдовша в Європі (близько 1,5 км) міська посадка й понині є незмінною візитівкою бульвару.

Першою кам'яною спорудою на бульварі вважається будинок №25 (колишній арестантський будинок). У 1839 році вздовж лівого боку вулиці заклали Ботанічний сад імені Фоміна, а у 1857 році в кінці бульвару звели Триумфальні ворота. Розібрані в 1880-х роках.

У 1860-х роках між вулицями Гімназичною (тепер Леонтовича) та Святославською (тепер Франка) заклали Володимирський собор.

Вулиця Симона Петлюри, 1940 рік

Вулиця Симона Петлюри

Пролягає від бульвару Тараса Шевченка до Вокзальної площі. Відома з першої половини 19 століття, коли мала назву Ігнатіївська – за прізвищем місцевого домовласника.

У 1860-ті роки у нижньому кінці вулиці спорудили залізничний вокзал. Під час будівництва вокзалу у 1869 році вулицю перейменували на честь померлого генерал-губернатора Олександра Безака.

Упродовж 1908–1914 років на розі Безаківської та Жилинської спорудили Іллінську церкву – єдиний у Києві храм у стилі модерн, який знесли у 1954 році.

Під час нацистської окупації у 1942–1943 роках мала назву Банхофштрассе. У 2009 році вулицю перейменували на честь українського політичного та державного діяча Симона Петлюри.

Вздовж вулиці збереглась більша частина старої дореволюційної забудови.

Вулиця Жилинська, 1910 рік

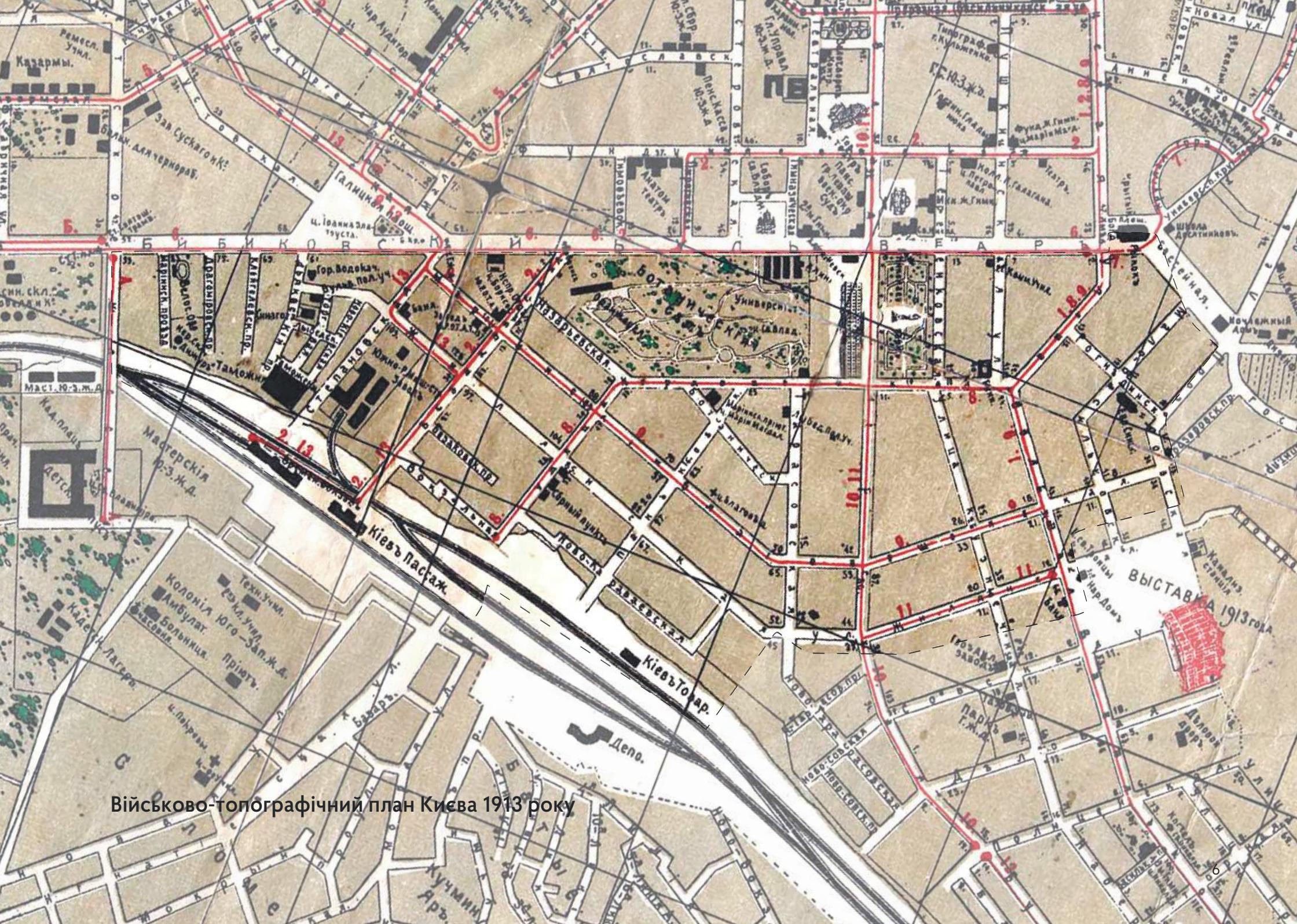
Жилинська вулиця

Пролягає від вулиці Шота Руставелі до Повітрофлотського шляхопроводу, її продовженням є Борщагівська вулиця. Під сучасною назвою вулиця відома з 30-х років 19 століття (від місцевості Желань або Жилини). З 1926 року була вулицею Жаданівського, на честь революціонера. Історичну назву відновили у 1993 році.

Вулицю почали забудовувати в 50-х роках 19 століття. До наших днів збереглась незначна частина прибуткових будинків 2-ї половини 19 – початку 20 століття.

В 1890-х роках за проектом архітектора Городецького, споруджено одне з найстаріших підприємств Києва – Південно-російський машинобудівний завод (зараз – завод «Кузня на Рибальському») за адресою Жилинська, 101.

На вулиці колись розташовувались два храми – Іллінська церква та Троїцька церква, однак у 1930-х роках знищили перший храм, а на початку 1960-х – другий.

Військово-топографічний план Києва 1913 року

Вулиця Саксаганського, 1986 рік

Вулиця Саксаганського

Пролягає від Еспланадної вулиці до площі Перемоги. Є однією з головних планувальних осей історичних місцевостей Нової Будови і Паньківщини.

Великою Жандармською та Малою Жандармською вулицю називали з 1850-х років; Жандармською — з 1881 року; Маріїнсько-Благовіщенською — з 1888 року, від розташованих на ній Маріїнської громади сестер-жалібниць та церкви Благовіщення (споруджена 1887 року за проектом Ніколаєва, знесена в 1934); П'ятакова — з 1919 року, на честь українського революціонера-більшовика. Сучасну назву вулиця отримала на честь українського актора та режисера Панаса Саксаганського у 1937 році.

В результаті реконструкцій на окремих ділянках вулиці історичне планування і забудова кварталів порушені. Забудова вулиці різномасштабна, поряд з численними багатопверховими розташовані також одно- та двоповерхові житлові будинки.

Вулиця Велика Васильківська, 1957 рік

Вулиця Велика Васильківська

Вулиця Велика Васильківська починається від Бессарабської площі та вулиці Хрещатик і йде до Либідської площі та бульвару Дружби народів. Її назва пов'язана з тим, що вона була продовженням Хрещатика у напрямку містечка Васильків.

На відміну від багатьох київських вулиць її назва змінювалася лише один раз — з 1919 по 2014 рік Велика Васильківська називалася Червоноармійською.

На Великій Васильківській вулиці значною мірою збереглася забудова кінця 19 — початку 20 століть зокрема Миколаївський костел. Вздовж вулиці розташовуються такі визначні місця, як Національний спортивний комплекс «Олімпійський», Київський планетарій, Київський театр оперети, кілька музеїв, в тому числі державні Музей Шолом-Алейхема і Музей Марії Заньковецької.

Вулиця є основною містоутворювальною віссю історичного району «Нова Будова», її забудова формує художній образ центру міста і має значну історичну цінність.

Вулиця Льва Толстого, 1957 рік

Вулиця Льва Толстого

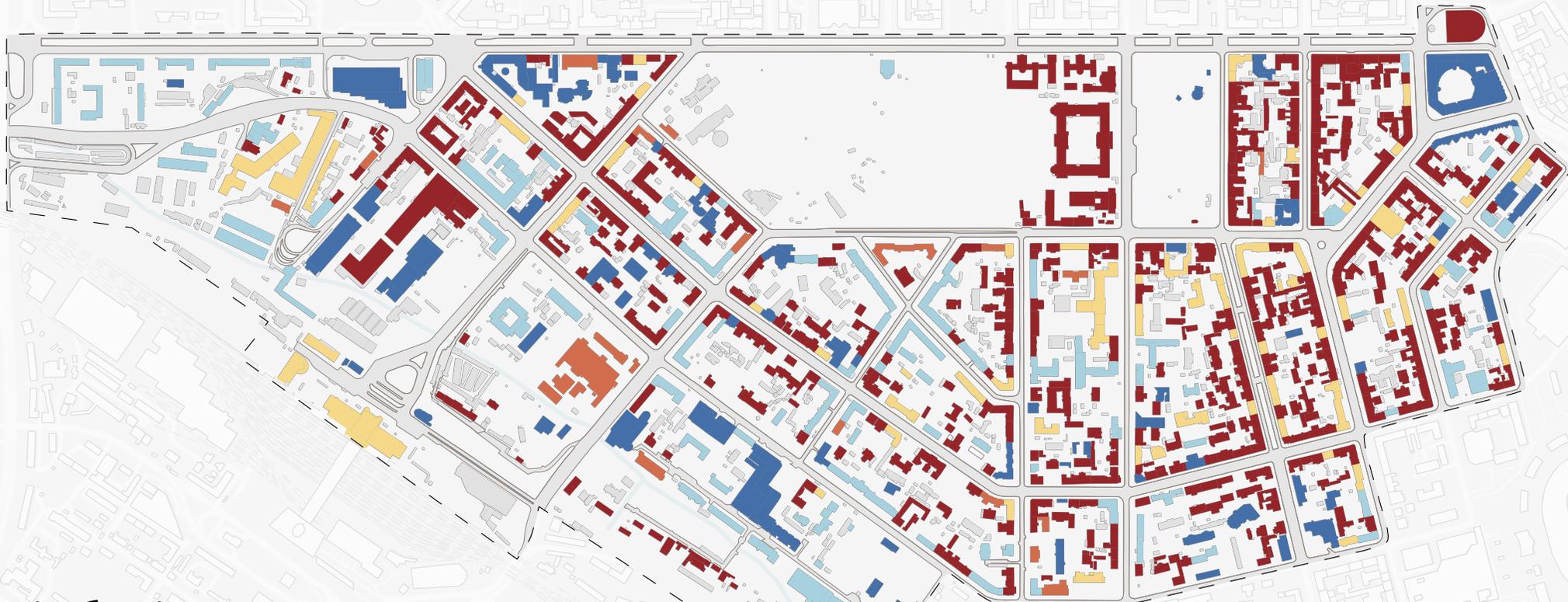
Пролягає від площі Льва Толстого до залізничного шляхопроводу. Є однією з важливих транспортних магістралей, що з'єднує залізничний вокзал з Верхнім містом.

Вулиця виникла в 1850-ті роки під назвою Шулявська, оскільки пролягала в бік місцевості Шулявка. З 1891 року отримала назву Караваєвська — на честь видатного хірурга В. Караваєва. З 1919 по 1922 роки називалась Толстовською, а з 1926 року — вулицею Толстого. Під час німецької окупації міста у 1942–1943 роках була вулицею Шевченка. Сучасну назву повернули в 1944 році.

Забудова сформувалася переважно вздовж її лівої непарної сторони, оскільки вздовж парної сторони розташовувався міський сквер, який називався Никольський (тепер — парк Тараса Шевченка). Є досить еkleктичною: від шикарних особняків середини 19 століття до типових радянських багатоквартирних будинків і сучасних скляних хмарочосів.

Аерофотозйомка Києва 1943 року

Вік будівель

Віковий розподіл будівель за роками дуже різноманітний, і розміщені вони досить нерівномірно. Найбільше будівель зведених до 1918 р. знаходиться ближче до центру міста на вулицях Велика Васильківська, Терещенківська, Антоновича, Володимирська, Пушкінська та центральній частині Саксаганського.

У західній частині, ближче до Вокзальної площі, вздовж вулиць Жиланська, Саксаганського, Льва Толстого, Симона Петлюри та прилеглих до них – забудова охоплює різні періоди. Найбільше будівель післявоєнного періоду (1956–1990 р.р.) та періоду незалежної України (1991–2019 р.р.).

Розподіл за роками

Пам'ятки

Активна забудова Паньківщини почалась у другій половині XIX століття. Тут збереглася велика кількість будівель, які одночасно є історичними та архітектурними пам'ятками. Більшість з них розташовано в межах вулиць Володимирська та Велика Васильківська. На вулиці Саксаганського є багато щойно виявлених пам'яток.

Південно-західна частина Паньківщини вздовж вулиці Жиланській – здебільшого стара промислова зона, там майже немає пам'яток, окрім будівель вокзалу та приміщення станції метро «Вокзальна».

Розподіл за типом

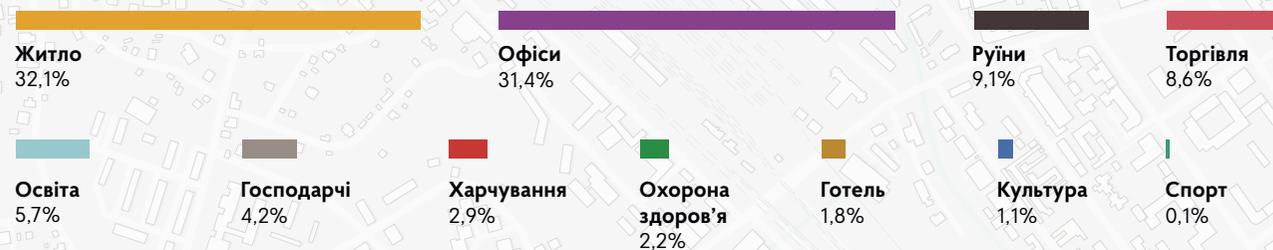

Функції усіх поверхів

Паньківщина є неоднорідним районом. У західній частині домінують залишки промислової зони. В центральній – переважають житло та освіта. Офіси здебільшого присутні на сході, а також між вулицями Старовокзальна та Симона Петлюри. Південна частина має багато незабудованих територій та багатоповерхівок, а також одну з домінант району «101 Тауер».

За приблизними підрахунками в районі мешкають 41 600 осіб, та перебувають 101 600 працівників.

Розподіл за площею

Функції перших поверхів

Практично половину перших поверхів обіймають торгівля та офіси. Найбільше вони сконцентровані в районі Вокзалу, Бессарабської площі, вулиць Льва Толстого, Великої Васильківської, Антоновича та Сакаганського. Також навколо Вокзальної площі багато споруд господарчого призначення, покинутих будівель і не введених в експлуатацію новобудов. Житло переважно розміщується в центральній частині Паньківщини.

Найменша кількість культурних, готельних та спортивних установ.

Розподіл за площею

Активність фасадів

Більшість фасадів неактивні, нудні або змішані. Велике скупчення нудних фасадів зможна побачити в районі вулиць Тарасівська, Льва Толстого та суміжних з ними вулиць, де здебільшого вони є вікнами житлових будинків. Багато неактивних фасадів зосереджено на вулиці Жиллянській та прилеглих до вокзалу кварталах промислової зони.

Дружні та активні фасади зустрічаються в районі метро Льва Толстого та вулиці Велика Васильківська. Ця територія є привабливою для прогулянок та користується великим попитом. Також деяку кількість дружніх та активних фасадів можна зустріти на вулиці Саксаганського, що вказує на її великий потенціал для розвитку.

Активність фасадів

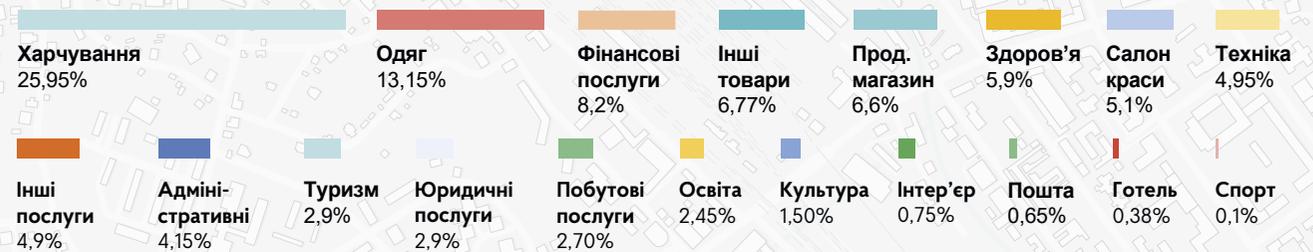

Вулична ділова активність

Бізнес на прилеглих до вокзалу вулицях дуже різноманітний. Переважна більшість – це заклади харчування, які зосереджено на основних магістралях району, на вулицях Саксаганського та Жиянській. Також розміщується велика кількість магазинів з одягом та фінансових установ.

Загалом скупчення бізнесу тяжіє більш до центру міста, особливо велика насиченість спостерігається в районі Бессарабського ринку та площі Льва Толстого. Біля Вокзальної площі розташована велика промислова територія, тому малий бізнес там не дуже розвинений.

Вулична ділова активність

Відкритість території

Значна частина території є відкритою та доступною для пішоходів, в районі вулиць Саксаганського та Жиянської, Льва Толстого, Тарасівської, бульвару Тараса Шевченка, парку Тараса Шевченка, частково ботанічний сад Фоміна.

Практично вся Привокзальна та території ближче до центру міста є закритими або з обмеженим доступом: внутрішні двори на вулицях Велика Васильківська, Шота Руставелі, частково Саксаганського та Жиянській, територія університету Шевченка.

Також однією з проблем є відсутність зручного доступу практично до половини території ботанічного саду Фоміна.

Розподіл за площею

Озеленення

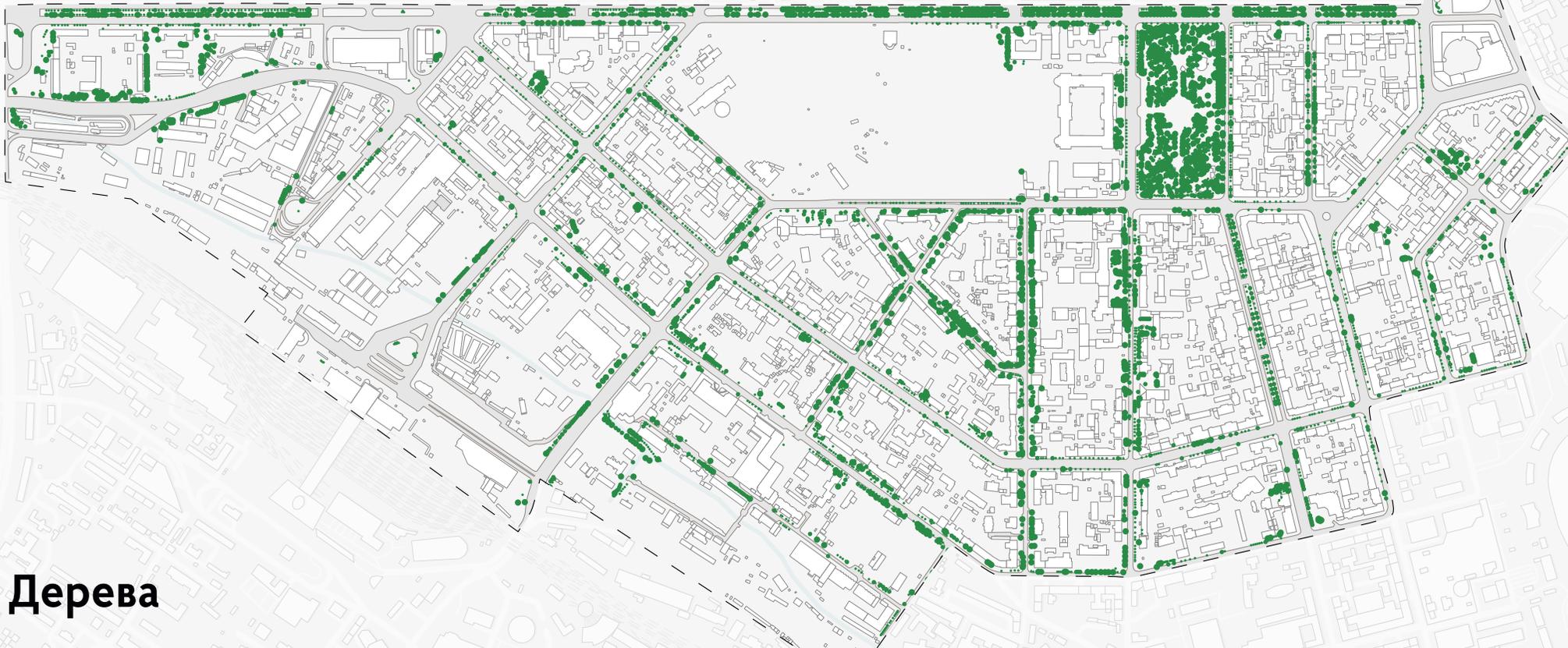
Більше половини озеленення на даній території є відкритим. Частина ботанічного саду Фоміна, парк Тараса Шевченка, територія вздовж бульвару Тараса Шевченка, більшість внутрішніх дворів та території вздовж вулиць Льва Толстого, Антоновича, Жиянської, Тарасівської і Володимирської.

Решта є закритою: частина ботанічного саду, територія університету Шевченка, майже вся привокзальна територія, частина внутрішніх дворів. Практично відсутнє озеленення вздовж вулиць Велика Васильківська, Саксаганського, Шота Руставелі, Пушкінської та Еспланадної.

Озеленення

Відкрита
52%

Обмежена 5%
Закрита 43%

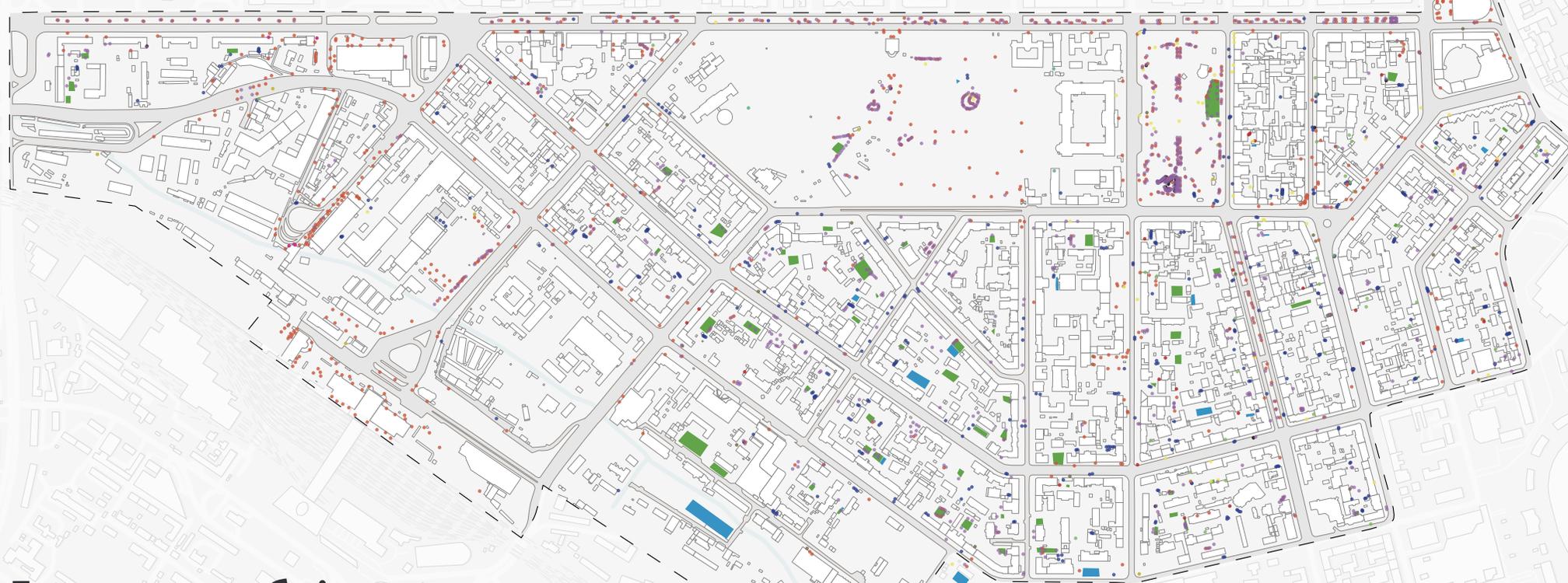
Дерева

Найбільше дерев сконцентровано у двох зелених зонах: у парку Шевченка та в ботанічному саду Фоміна. Також велика кількість дерев росте на бульварі Шевченка, Володимирській, Тарасівській, Микільсько-Ботанічній, Пушкінській вулицях, частині вулиць Жиянська та Антоновича.

Найгірша ситуація з кількістю дерев – біля залізничного вокзалу та Бессарабської площі. У безпосередній близькості до вокзалу (Вокзальна площа, вулиці Вокзальна, Старовокзальна, Павла Пестеля) озеленення майже повністю відсутнє. У двох кварталах біля Бессарабського ринку та ТЦ «Арена Сіті» лише декілька маленьких дерев.

Кількість дерев

Елементи публічного простору

Публічна інфраструктура Вокзальної площі представлена винятково смітниками, скупченими групами біля Центрального та Приміського вокзалів, а також в районі автостанції. Важливою особливістю є повна відсутність лавок, дитячих майданчиків та мистецьких об'єктів, що могли б зробити Вокзальну площу та прилеглі території більш привітними та затишними.

Значна частина дитячої та спортивної інфраструктури перебуває у незадовільному стані, а її кількість не відповідає встановленим нормам: дитячих майданчиків – лише 52% з необхідних, а спортивних майданчиків – 68%.

Розподіл за типом

Команда

Студенти курсу «Урбан дизайн»

Сергій Балог

Діана Бортник

Олег Бурлачук

Діана Даюб

Олександр Калінчук

Олександр Кащавцев

Юрій Линов

Михайло Михальченко

Віталій Мойсеев

Георгій Петренко

Богдан Пилипишин

Сергій Плашенко

Олександр Погребенний

Вадим Радченко

Віталій Селик

Сергій Ткаченко

Павло Шатохін

Ілля Царенко

